

■ На свае вочы

Іерогліфы, хмарачосы і спецыі

Чым уражвае Ганконг?

Мінчанка Таццяна БЕЙДЗІНА сёлета заняла першае месца на кітайскім конкурсе для замежнікаў на цэнтральным тэлебачанні Паднябеснай CCTV. Яна жыве і працуе ў Ганконгу. Паміж ім і Мінскам — прыкладна 8 тысяч кіламетраў і пяць гадзін розніцы ў часе. Але гэтыя лічбы не сталі перашкодай, каб пацікавіцца, якім жа паўстае Кітай перад вачыма жыхара Беларусі.

— *Калі не сакрэт, адкуль у вас такая цікавасць да Кітая?*

— Калі я паступала на факультэт міжнародных адносін БДУ у 2007 годзе, мне хацелася вывучаць тое, чым мала хто займаўся ў Беларусі. Менавіта таму я выбрала ўсходазнаўства. Там было некалькі кірункаў. Перада мной стаяў выбар, што вывучаць: Кітай, Карэю або Турцыю. Вырашыла выбраць Кітай.

— *Чаму Кітай вывучаюць на ФМА?*

— На ФМА асноўны кірунак — дыпламатыя. Нам даюць не толькі веды па мове і культуры, але і па палітыцы, эканоміцы, філасофіі, гісторыі. Фактычна ўсё, што толькі можна даведацца пра Кітай як рэгіён.

— *Што вас уразіла падчас першай паездкі ў Кітай?*

— Упершыню ў Паднябеснай я пабывала ў 2010 годзе ў летніку для дзяцей, якія вывучалі кітайскую мову. Да сюрпрызаў мы ўжо былі гатовыя. Але непрывычным здалася паветра — усё-такі дае сябе адчуваць гіганцкая прамысловасць. Шмат людзей у нас — нават на цэнтральных вуліцах Мінска — у параўнанні з кітайскімі гарадамі гэта вольна. А яшчэ здзівілі тамтэйшыя рэстараны. Ежа для беларуса там даволі вострая, а порцыі адрозніваюцца ад нашых у некалькі разоў у большы бок. Таксама істотна адрозніваюцца паміж сабой поўнач і поўдзень краіны. Розныя дыялекты, розны менталітэт людзей і нават антрапалагічныя даныя розныя.

Між іншым, у Кітаі, які даволі істотна выцягнуты з захаду на ўсход, — толькі адзін гадзінны пояс. У Сіньцзян-Уйгурскім аўтаномным раёне, які знаходзіцца на паўночным захадзе Паднябеснай, праца і вучоба пачынаюцца з улікам карэкціроўкі ў часе.

— *Чым адрозніваюцца кітайскія гарады ад двухмільённага Мінска?*

— Гэта абсалютна другі свет. Мінск — гэта статычны еўрапейскі горад. У нас нават хмарачосаў — раздва і аблічыўся. У Кітаі ж паўсюль у гарадах-мільённіках мноства гмахай. Прычым пабудаваныя яны ў апошнія гады шалёнымі тэмпамі. Ды і плошча таго ж Пекіна ў параўнанні з Мінскам вельмі вялікая. Я ў кітайскай сталіцы жыла на захадзе горада, а мой сябар — на паўночным захадзе. І каб да яго дабрацца, мне трэба было змарнаваць амаль паўтары гадзіны, робячы пры гэтым тры перасадкі ў метро. А па карце здавалася, што мы жывём у адным раёне.

— *Наколькі складаная кітайская мова для вывучэння?*

— Ёсць нейкі парог. Калі ты яго пройдзеш, то пачнеш бегла размаўляць па-кітайску, нават калі не ведаеш некаторых слоў. Але не буду скрываць, што на першым часе выраз «кітайская грамата» спраўджаўся на сто працэнтаў. На трэ-

цім курсе мы разумелі, што нам кажуць па-кітайску, але як адказаць? З гэтым былі пытанні. Асобна засяроджуся на іерогліфах. У кітайскай мове кожнае слова перадаецца асобным графічным знакам. Неабходны мінімум для ведання — гэта тры тысячы іерогліфаў, а ў ідэале трэба ўмець чытаць 5-7 тысяч. І часта бывала так, што як быццам бы размаўляеш па-кітайску без асаблівых праблем, а разгорнеш газету — і лезеш праз слова ў даведнік.

У мяне, напрыклад, кітайская мова выклікала асацыяцыі з польскай 3-за вялікай колькасці шыпачых. А яшчэ вельмі важную ролю адыгрывае інтанацыя. Скажам, калі вымавіць фразу «Ты пойдзеш у магазін?», то незалежна ад інтанацыі агульны сэнс будзе зразумелы. У кітайцаў — не так. Дыялект пунхуа мае чатыры тоны, а паўднёвыя дыялекты могуць мець і больш. Напрыклад, у кантонскім дыялекце гэтая лічба даходзіць да дзевяці. І сэнс слова можа кардынальна змяняцца. Напрыклад, слова «ма» ў залежнасці ад інтанацыі азначае чатыры розныя паняцці. Гэта «маці», «каноплі», «конь» і «брахаць». Калі на гэта не звяртаць увагі, то вас проста не зразумеюць.

— *Ці атрымліваецца ў Беларусі прымяняць веданне Кітая, кітайскай мовы?*

— Пасля ўніверсітэта я працавала ў беларускай кампаніі, якая вяла закупкі ў Кітаі. Увогуле, у Беларусі з добрым веданнем кітайскай мовы зарабіць грошы можна. Справа ў тым, што да нас у асноўным з Кітая прызджаюць бізнесмены. Таму кароткачасовыя заказы на пераклад з кітайскай мовы будуць аплачваюцца добра. А вось пастаянная офісная праца з 9 да 18 гадзін кола магчымасцяў для заробку звужае.

У Кітаі я два гады працавала перакладчыкам. Цяпер актыўна рэалізуецца праект «Адзін пояс — адзін шлях». Кітайскія карпарацыі шукаюць магчымасці прасоўвання свайго бізнесу ў краінах СНД. Таму я і займалася пісьмовым перакладам дакументацыі.

— *Як трапілі на конкурс на канале CCTV для інашаземцаў?*

— Пра гэты конкурс мне расказаў знаёмы рэдактар. Наогул, конкурсаў кітайскай мовы для замежнікаў у Паднябеснай вельмі шмат. Для кітайцаў вельмі цікава паглядзець, калі інашаземцы размаўляюць на іх мове, вывучаюць іх культуру. Гэта цешыць іх нацыянальны гонар.

Найбольш раскручаныя саборніцтвы такога кшталту паказвае Хунаньскае ТБ. Але там яны пазіцыянуюцца як відовішчнае шоу. Цэнтральнае тэлебачанне Кітая — CCTV — прытрымліваецца іншай стратэгіі. Фармат нечым нагадвае колішнія тэлевізійныя гульні пачатку 2000-х. Там трэба паказаць веданне мовы, культуры, гісторыі Кітая. Разам са мной там удзельнічалі 108 чалавек з розных краін свету. Калі конкурс выйграе студэнт, то яго могуць запрасіць на вучобу ў кітайскі ўніверсітэт. Ну а мне дасталіся хвілінка славы і шкляны кубак вагой у шэсць кілаграмаў, які трэба было яшчэ давесці з Кітая ў Беларусь. У пекінскім аэрапорце падчас дагляду рэчаў сумку з ім адкрылі, убачылі і спыталі: «О, вы і па-кітайску добра размаўляеце?»

— *Наколькі моцна Ганконг адрозніваецца ад мацерыковага Кітая?*

— Тое, што Ганконг доўгі час быў англійскім уладаннем, істотна адчуваецца і цяпер. Напрыклад, рух транспарту там і сёння левабаковы, што даволі звычайна. На кожным кроку размешчаны самыя разнастайныя крамкі. Безліч абменнікаў. Напрыклад, калі ў Кітаі ты хочаш памяняць долары ці еўра на юані, то трэба ісці з пашпартам у банк, запоўніць некалькі папер, што расцягваецца прыкладна на паўгадзіны. А ў Ганконгу — як і ў Мінску, падышоў — і ўсё.

Вялікая колькасць людзей з Паўднёва-Усходняй Азіі. Шмат ін-

дусаў, нікога не здзіваць дзяўчаты ў паранджы. Хапае і еўрапейцаў. Адным словам, Ганконг — гэта вялікі «інтэрнацыянал».

А вось што нязручна ў Ганконгу, дык гэта яго фатаграфаванне. Горад выцягнуты ў вышыню. Гмахі, якія тут стаяць на кожным кроку, не змяшчаюцца ў аб'ектыў. І пасля стварэння адчування, што ты як быццам знаходзішся ў «каменным лесе». А яшчэ ў Ганконгу страшэнна дарагое жыллё. Скажам, калі ў Пекіне зняць больш-менш прыстойнай пакой у кватэры з агульнай кухняй і санвузлом можна за 300 долараў, то ў Ганконгу стартавы кошт — тысячы «ззялёных». Можна, вядома, пашукаць і больш танныя прапановы, але ўмовы будуць зусім ніякія. Калі я толькі прыехала ў Ганконг, то спынілася ў адной з адносна танных гасцініц. Па факце гэта аказваўся хостэл, у якім адным ключом можна адчыніць усе пакоі.

Аб'явы ў метро Ганконга гучаць на англійскай, кітайскай мовах і кантонскім дыялекце, пашыраным у гэтым раёне. Мушу зазначыць, што ён вельмі моцна адрозніваецца ад пунхуа — пекінскага дыялекту. І яго трэба вучыць асобна.

Ганконг дзеліцца на дзве часткі — кантынентальную і астраўную. Транспартных праблем пры гэтым не існуе — вельмі добра развіта метро, можна скарыстацца і паслугамі парома. Таксама ходзяць двухпавярховыя трамвай. Але адрозненне перш за ўсё культурнае. Напрыклад, у мацерыковай частцы Паднябеснай проціма начныя кірмашы, дзе ў палатках можна набыць усё што захочаш. А вось лад жыцця на астравах больш падобны на заходні...

Валяр'ян ШКЛЕННИК.

schklennik@zviazda.by

Фота з архіва Таццяны БЕЙДЗІНАЙ

ГАРАЧАЯ ГОНКА

Беларуская каманда змагаецца за прызавое месца на юбілейным «Дакары-2018»

У некаторых яшчэ толькі заканчваецца зімовая паслясвяточная хандра, але ёсць і тыя, хто ўжо аб'ездзіў практычна ўвесь Паўднёваамерыканскі кантынент па самых цяжкапраходных маршрутах трох краін. Каманда «МАЗ-СПОРТАўта» з 6 па 20 студзеня ўдзельнічае ў 40-м ралі-марафоне «Дакар-2018» у Перу, Балівіі і Аргенціне. Гонка набліжаецца да завяршэння і ўвесь гэты час здзіўляла глядачоў і ўдзельнікаў сваёй складанасцю і непрадказальнасцю. Пілоты беларускай каманды са сваімі экіпажамі вядуць жорсткае змаганне за трэцяе месца ў агульным заліку.

Натуральны адбор

У заліку грузавікоў адбываецца барацьба за выжыванне. У самым пачатку ў Ліме стартавалі 42 машыны, а ўжо на пятым спецадзінцы выйшлі толькі 20 аўтамабіляў. З-за розных перашкод больш за палову ўдзельнікаў сышло з дыстанцыі, многія з іх зарабілі штрафны час. «Прагназаваць тут нічога немагчыма», — пра гэта неаднаразова казаў пілот каманды «МАЗ-СПОРТАўта» экіпажа № 512 Сяргей ВЯЗОВІЧ. Самы складаны, на думку гоншчыкаў, пяты этап ралі-марафону «Дакар» у заліку грузавікоў завяршыўся перамогай Эдуарда МІКАЛАЕВА з каманды «КАМАЗ-маістар». Другое месца заняў пілот каманды «МАЗ-СПОРТАўта» Сяргей Вязовіч, адстаўшы ад лідара дня ўсяго на шэсць хвілін. На пятым этапе гоншчыкам трэ-

ба было праехаць амаль 1000 км. Менавіта гэтая частка гонкі стала фатальнай для двух фаварытаў: Себасцьяна ЛЕБА з каманды Peugeot і леташняга пераможцы ў катэгорыі квадрацыклаў Сяргея КАРАКІНА. І гэты ж этап ледзьве не змяніў расстаноўку сіл у катэгорыі грузавікоў.

Далей экіпаж беларускай каманды Сяргея Вязовіча змог захаваць трэцяе месца ў заліку грузавікоў пасля шостага этапу ралі. Кожны дзень арганізатары робяць сюрпрызы, і чарговы спецадзінка не быў выключэннем. Грузавік Сяргея Вязовіча апошнія 20 кіламетраў аж да фінішу ішоў у поўнай цемры. Як вынік, фінішавалі пятыя. На сёмым этапе найлепшы беларускі экіпаж на сваім МАЗе фінішаваў шостым, а экіпаж Аляксандра ВАСІЛЕЎСКАГА трапіў у прамоіны і выбраў-

ся з іх з дапамогай Сяргея ВІШНЕЎСКАГА. У выніковым заліку грузавік Вязовіча па-ранейшаму ўтрымліваў трэцяе месца. Але ўжо ў ходзе восьмага этапу ралі-рэйду яго адсунулі на чацвёртую пазіцыю ў агульным заліку. Два іншыя экіпажы «МАЗ-СПОРТАўта» — Аляксандра Васілеўскага і Сяргея ВІШНЕЎСКАГА — займаюць 15-ы і 17-ы радкі генеральнай класіфікацыі.

Страсці па Балівіі і прагнозы

Каманды ўспаміналі не самымі добрымі словамі надвор'е ў Балівіі — ліўневыя дажджы, размытыя дарогі, цяжкія пераправы цераз рэкі. У цэлым балівійскія этапы па рэльефе не уяўляюць складанасцяў для іх фарсіравання, але з-за клімату тэхніка паводзіла сябе непрадказальна. У панядзелак каманды сэрвіснай падтрымкі працавалі без перадышкі, падрыхтоўваючы баявыя машыны да наступнага спецадзінка. У мінулым — двухдзённым марафонскім этап, дзе экіпажы знаходзіліся без тэхнічнай падтрымкі. Для каманды «МАЗ-СПОРТАўта» марафонскі этап склаўся не самым лепшым чынам. Першы марафонскі дзень прайшоў нядрэнна — экіпаж Сяргея Вязовіча без праблем пераадолеў спецадзінку, яму нават удалося павялічыць адрыв ад Дзмітрыя СОТНІКАВА і Айрата МАРДЗЕЕВА. Таксама беларусы літаральна дзве хвіліны прайгралі «ЛіАЗу». Але другі марафонскі дзень усё змяніў: на старце спецадзінка Вязовіч трохі памыляецца і трапляе ў саланчакі, адкуль

самастойна выбрацца ўжо не можа. Дзякуючы дапамозе экіпажа «КАМАЗ-маістар» Антона ШЫБАЛАВА беларусы працягнулі «Дакар».

«Калі б не ён, мы чакалі б нашых хлопцаў вельмі доўга, улічваючы іх месца ў стартавым лісце на дзень. Мы вядзём барацьбу з іншымі экіпажамі «КАМАЗ-маістар», але ўчынак экіпажа Шыбалава быў вельмі высакародны, ён нас не пакінуў у бядзе», — адзначыў Сяргей Вязовіч.

Другая частка заключнага спецадзінка прайшла амаль гладка, але прыкладна за дзевяць кіламетраў да фінішу ў грузавіка № 512 выбухае левае прэрэдняе кола. Але і гэта яшчэ не ўсё. Гоншчыкаў абвінавацілі ў пашкоджанні чужой машыны Toyota і пакаралі на 20 хвілін, якія вельмі важныя ў барацьбе за трэцяе месца. Таксама ў выглядзе «бонусу» выпісалі 300 еўра штрафу.

«Вельмі крыўдна. Тыя, хто ўважліва сочыць за табліцай вынікаў, заўважылі штраф у 20 хвілін, які мы зараз спрабуем аспрэчыць. Гэта наступствы 9 студзеня, калі быў інцыдэнт у дзюнах. Прадастаўленае відэа ан-бординга ёсць у арганізатараў, і работа па спрэчцы вядзецца», — расказаў Сяргей Вязовіч.

Наперадзе пяць этапаў, але сапраўдная барацьба, хутчэй за ўсё, разгорнецца на трох з іх. Складана прагназаваць ва ўмовах «Дакару», але спецадзінка «Фіямбола» можа стаць сапраўды хваляючым, бо там ўдзельнікаў зноў чакаюць пяскі! А спецадзінка працягласцю 522 кіламетры адназначна ўнясе свае карэктывы.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. kryzhevich@zviazda.by